І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City N.J. 07303
(201) 434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
(212) BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIX. Ч. 227. TWO SECTIONS (SECTION I) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 9-го ГРУДНЯ (DECEMBER) 1972 No. 227. VOL. LXXIX.

КОРОТКІ ВІСТКИ

П'ятниця, 8 грудня 1972

СТЕЙТОВИЙ ГОЛОВНИЙ ПРОКУРАТОР у Ню Йорку Луіс Лефковіц повідомив, що в тому стейті була проведена піврічна контроля над різними психо терапічними закладами й практикантами, які не мають ні прав, ні уповноважень для такої практики. Виявилося, що багато з „психотерапістів" надуживають довір'ям пацієнтів під час їх „лікування", подекуди сексуально напастують їх тощо. З 15-го грудня розпочнеться прилюдне переслухування цієї справи.

РЕФЕРЕНДУМ У СТЕЙТІ МАССАЧУСЕТС ВИЯВИВ, що переважна більшість населення стейту є за відновленням добровільної молитви у школах перед початком навчання. Референдум закінчився вислідом 4 до 1. Виборці однозгідно відкинули проєкт ступневого оподаткування і погодились на те, щоб продавати горілчані вироби особам від 18 років життя і вище.

НЕГРИТЯНСЬКОГО АКТИВІСТА СТОКЛА КАРМАЙКЕЛА не впустили до Канади на тій підставі, що він був суджений. Кармайкел насправді прибув до Монтреалю, але звідти іміґраційні власті його відразу завернули до Америки.

АМБАСАДОР ЗСА У В'ЄТНАМІ ЕЛСВОРТ БАНКЕР ПЕРЕВІВ у минулу середу 80 хвилин на розмові з президентом Південного В'єтнаму Нґуєном Ван Тіє і, хоч не подано про ту розмову ніякої офіційної інформації, між журналістами у Сайґоні поширилась вістка, що Банкер зумів переконати Тіє, щоб той погодився на остаточний текст перемир'я та що те перемир'я у В'єтнамі прийде між 20-им і 30-им цього місяця. Елсворт Банкер відкликав заплянований свою подорож на Різдво до своєї дружини, яка є амбасадором ЗСА в гімалайській країні у Непалі із столицею Катманду.

ФРАНЦУЗЬКИЙ МІНІСТЕР ОБОРОНИ МІШЕЛЬ ДЕБРЕ ЗАЯВИВ, що Франція продовжуватиме своє атомове озброєння, яке належить до найдоцільніших засобів зберігати мир в Европі. Він таврував критиків французьких ядрових експериментів в обширі Тихого океану, ото ж треба сподіватися нових таких штучних атомових вибухів.

БРИТАНІЯ РІШЕНА віднайти скритовбивників у Північній Ірляндії, які мають на совісті вже найменше 105 вбивств, однаково католиків, як протестантів. Всі жертви були постріляні й поколені, деякі із слідами тортур з каптурами на головах. Уповноважений на Північну Ірляндію британський міністер Вілліям Вайтлов заявив, що він наказав створити окреме поліційно - військове з'єднання для боротьби проти тих божевільних вбивників.

НАД ЄГИПТОМ РОЗЛЕТІВСЯ джетовий літак, в якому згинули три пілоти і три інженери. Літак знаходився у пробному леті. Не відомо, чи його поцілила єгипетська таки ракета, внаслідку помилки наземної станиці, яка думала, що це залетів ізраїльський літак, — чи катастрофа була наслідком технічної хиби.

УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ В ГАРВАРДІ

На встановлення трьох катедр потрібно	**$1,800,000.00**
Останньо вплинуло	**$ 15,618.00**
Досі зібрано разом	**$1,502,398.00**
ДО КІНЦЯ ЦЬОГО РОКУ ЩЕ ТРЕБА ЗІБРАТИ	**$ 297,602.00**

Більші датки зложили: по 1,000 дол.: п-і і д-р Н. Н. — Ірвінґтон, Н. Дж., Марія і д-р Дмитро Фаріон — Парма, Огайо; по 900 дол.: Марія і Богдан Антонишин, Ніна і Володимир Береза, Мирослав Радовець — всі з Ню Гейвен, Конн.; Марія і Павло Самсонюк — Ню Гейвен — 508 дол.; по 500 дол.: Ірина і Роман Стецура — Ню Йорк, Н. Й., Іван Пілюк — Вест Бервік, Ровд Айленд; Українська Парохія св. Петра і Павла в Карнеґі, Па. (прибуток з обіду) — 329.70 дол.; Петро Ікалович — Ню Йорк, Н. Й. — 300 дол.; по 250 дол.: Марія і Семен Кріслаті — Клівленд, Анна й Осип Кузьо — Ню Гейвен, о. Мирослав Мицишин — Ню Гейвен, Дмитро Новошицький — Чикаґо, Симон Федюк — Ню Йорк, Н. Й., д-р Лонгин Шанковський — Клівленд; по 200 дол.: Танцювальна Спілка „Веселка" — Ню Гейвен, Володимир Винницький — Філядельфія, Олександер Гурин — Клівленд, Станислав Кіра — Йонкерс, Н. Й., родини Кухній і Палюга — Ню Гейвен, Володимир Сміґуровський — Клівленд, Український Дім — Ню Гейвен, Осип Червак — Ню Гейвен; по 150 дол.: Ірина й інж. Роман Лаврович — Ню Ґейвен, М. Рудницька і д-р О. Томоруґ — Ню Гейвен; Леонтій Явний — Мек Кіс Ракс, Па. — 125 дол.

По сто долярів зложили: Марія й Микола Байко, Слава й Артур Бейлі, Софія Берізка, Микола Білан, Михайло Вербяний, Марія й Осип Гайські, Василь Гачкевич, Катерина й Михайло Горбан, проф. Іван Гутникевич, Анна й Григорій Гіна, Микола Ґорон, Юліян Ґошуляк, д-р Осип Данко, Орест Дацків, Катерина і Теодор Демчук, Богдан і О. Демянчук, Василь і Євген Добчанські, Василь Дорофей, Анна і Петро Йосифів, Богдан Кичун, Степан Корлятович, Степан Костик, Антонія й Антін Кравчук, мґр Ярослава Кравчук, Стефанія і Григорій Кріслаті, Катерина і Марко Криськів, Богдан Лівчак, Анна і Теодор Майструк, Любомир А. Макух, Володимир Маслянка, Христина і Мирон Мельник, Василь Мельничук, проф. Дмитро Наливайко, Іванна і Роман Олешуки, д-р Віра Ортинська, Марія і Михайло Панкевич, Стефанія і Семен Пасельські, Марія і Василь Пласконос, Іван Подільчук, Софія і Михайло Пушкар, Марія і Теодор Романюки, Мира і Теодор Росоляки, Анна й Іван Стефанюки, д-р Денис Стратичук, Лідія й Володимир Фіцалович, д-р Володимир Юзич, Відділ Українського Лікарського Товариства Північної Америки в стейті Меріленд, Валентина Ширай, Ольга й Теодор Цар та Осип Янкевич.

Пожертви на Центр Українських Студій в Гарварді можна відтягати від оподаткування.

Чеки виставляти на Ukrainian Studies Fund та пересилати на адресу: Harvard University, Room 208, 1737 Cambridge Street, Cambridge, Mass. 02138.

ЗБІРКА ФОНДІВ НА УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ В ГАРВАРДІ ПЕРЕСТУПИЛА ПІВТОРА МІЛЬЙОНА ДОЛЯРІВ. ЗА ОСТАННІХ ШІСТЬ ТИЖНІВ ЗІБРАНО ПОНАД ЧВЕРТЬ МІЛЬЙОНА; ГАРВАРД ЗАПОВІДАЄ ФОРМАЛЬНЕ ВСТАНОВЛЕННЯ ТРЕТЬОЇ КАТЕДРИ В СІЧНІ, ВІДДАВ ОКРЕМИЙ БУДИНОК ДЛЯ ДОСЛІДНО-НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ УКРАЇНОЗНАВСТВА.

Ню Йорк. — Екзекутива Фонду Катедри Українознавства інформує, що збірка фондів на встановлення Центру Українських Студій в Гарварді вже переступила півтора мільйона долярів і з днем 8-го грудня ц.р. виносила вже $1,502,398.00, з чого $262,644.00 зібрано за останніх шість тижнів, як у „Свободі" започатковано теперішній „рахунок вниз" збіркової акції. Тому, що на встановлення трьох катедр потрібно $1,800,000.00, отже для досягнення встановленої на цей рік мети треба ще зібрати $297,602.00. У дотеперішні підсумки зібраних фондів не включені ще тих $42,000.00, що їх придбала на ту ціль неперевершена громада в Клівленді недавнім 100-доляровим бенкетом, як і ряд інших заповіджених пожертв.

Рівночасно інформується, що на суботу, 20-го січня 1973-го року, запляновава вже зустріч Екзекутиви Фонду Катедр Українознавства з репрезентантами адміністраційних властей Гарвардського університету для передачі бракуючої ще суми до встановлення трьох катедр українських студій в тому престижевому університеті та обміркування подробиць встановлення Дослідно-Наукового Інституту Українознавства. Тим часом, власті Гарварду вже призначили для бюр Центру Українських Студій окремий будинок, в доброму положенні, серед гарного саду. Будинок має шість кімнат для бюр, конференційну залю, приймальню, простору кімнату для редакційної праці та великий підвал для архівних матеріялів і залю для музейних експонатів. Будинок, після основного ремонту та відповідного влаштування, буде переданий до вжитку Центру Українських Студій в квітні наступного року. Він називатиметься: Український Дослідний Інститут (Ukrainian Research Institute). Заля для семінарів українознавства дальше зберігатиметься в будинку Вайднер бібліотеки.

Дальше інформується, що вже з початком наступного року буде перша номінація професора історії України в Гарварді, що ним буде українець та починатиме від ступня асистента професора. В 1973-му році щонайменше п'ять студентів-докторантів захищатимуть у Гарварді свої докторські дисертації з історії України чи української літератури.

Голова Гарвардського Комітету Українських Студій д-р Омелян Пріцак предложив академічним властям Гарварду меморандум з пляном праці Центру Українських Студій на найближчих п'ять років і цей плян був прийнятий без будь-яких застережень. Плян передбачає перехід від дотеперішнього експериментування до постійности та точно окреслених завдань, що включають добір та найменування постійних професорів для всіх трьох українознавчих катедр, організацію дослідного інституту, посилення видавничої діяльности, комплетування документації, встановлення і ведення точно окреслених наукових дослідів і подібне. Документам „критичної" в американському та міжнародному науковому світі доби княжої історії України плянується присвятити щонайменше 20 книг. Праця над цим проєктом уже ведеться, про що мова в окремій статті проф. д-ра Омеляна Пріцака, яка появиться в найближчих числах „Свободи".

Авраам Шіфрін виступить на політичному вічі в Ню Йорку

Ню Йорк. — 9-го грудня Організації У к р аїнського Визвольного Фронту в співдії з Об'єднаним Комітетом Метрополії Ню Йорк влаштовують в Українському Народному Домі політичне віче, на якому з доповіддю виступить знаний політичний діяч Ізраїлю Авраам Шіфрін, приятель Юрка Шухевича з московського концтабору. З коротким словом виступлять також проф. І. Вовчук і студент А Лозинський. Початок віча о г. 5.30 вечора.

М. СОСНОВСЬКИЙ ДОПОВІДАТИМЕ В НЮАРКУ-ІРВІНҐТОНІ

Нюарк. — Заходами Відділу ООЧСУ в Нюарку - Ірвінґтоні тут відбудеться в неділю 10 грудня о год. 5 по полудні в приміщеннях Українського Народного Дому доповідь д-ра М. . Сосновського на тему „Визвольна політика в добу мирної коекзистенції". Після доповіді буде дискусія.

Ніксон закликає союзників ЗСА з НАТО зберігати збройну силу

Брюссель. — Державний секретар Вілліям Роджерс відчитав в минулий четвер 8 грудня на конференції Ради Атлантійського Союзу (НАТО), яка складається з міністрів закордонних і військових справ 15-ох членських держав того могутнього західнього військово-політичного бльоку, листа від президента Ніксона, в якому Президент повідомив західніх союзників Америки, що ЗСА не зменшать своїх збройних сил в Европі поки того самого не зробить Совєтський Союз і поки не буде в цьому порозуміння з членами НАТО. Про те, що ЗСА не відкличуть ніяких своїх збройних сил з Европи односторонньо, без подібної паралельної акції збоку СССР, говорив також державний секретар Роджерс перед своїм відлетом з Вашинґтону до Брюсселю в минулий вівторок. Секретар оборони М. Лерд нараджувався з міністрами військових справ Західньої Европи й Канади у минулу середу. Всі вони погоджувалися, що без уваги на теперішні і передбачені майбутні політичні та військові переговори з Совєтами треба зберегти збройну силу Заходу, як найкращий атут у тих переговорах, що їх треба вести „з позиції сили" а не слабости. Західні міністри критикували рішення данського уряду скоротити час вишколу рекрутів до 8-ох місяців.

К. Брінеґар призначений на становище секретаря транспорту

Вашинґтон. — Закінчуючи реорганізацію свого кабінету на час другої каденції, президент Ніксон призначив на пост секретаря транспорту Клода С. Брінеґара, дотеперішнього віце-президента нафтової компанії Юньйон Ойл з Каліфорнії. Брінеґар приходить на місце, яке досі займав Джон А. Вольпі, американець італійського походження. Дж. Вольпі призначений на амбасадора ЗСА в Італії. Призначення Брінеґера секретарем транспорту викликало нарікання організації охорони природи, яка закидає Брінеґарові, що він належить до групи тих нафтовиків, які підтримують думку про необхідність видобування нафти з прибережних морських теренів, у висліді чого приходить до занечищення океану. Практика з верченням в районі Санта Барбара в 1969 році, яке відбувалося з ініціятиви компанії очолюваної Брінеґаром, а яке спричинило загрозливий вилив нафтової ропи в океан, підтверджує правильність становища охоронців природи. Брінеґарові закидають також, що його компанія фінансувала акцію, спрямовану проти заходів, щоб податок з продажу бензини був зужитий на розбудову засобів масової транспортації. Одночасно з призначенням нового секретаря транспорту, з Білого Дому неофіційно поінформували, що не буде ніяких змін на становищі генерального прокурора, яке займає Р. Дж. Клайндінст.

Дальший зріст індексу гуртових цін

Вашинґтон. — За інформаціями Департаменту праці, індекс гуртових цін в ЗСА упродовж листопада піднісся на 0.6 відсотка порівняно з попереднім місяцем, досягнувши позему 120.7, приймаючи за вихідну ціни 1967 року як 100. Зріст гуртових цін, на що в першій мірі вплинули вищі ціни на харчові продукти, вказує на те, що урядові далі не щастить з контролею інфляційних тенденцій. За останніх 12 місяців т. зв. другої фази в контролі цін і заробітних платень, загальний індекс піднісся на 5.4 відс., тобто зріст цін був навіть дещо більший, як перед введенням контролі, коли індекс виказував підвищення на 5.2 відс. за 8 місяців 1971 року до введення контролі. В той час, коли індекс гуртових цін на харчові продукти збільшується набагато скоріше, індекс гуртових цін на індустріяльні товарі, який виказав звишку на 0.3 відс., втримується приблизно у тих самих межах, що треба записати на рахунок контролі, якою не охоплено сільсько-господарських продуктів.

ЧОТИРИ ДНІ В ЧИКАҐО

Репортаж Леоніда Полтави

Для сотворення світу було потрібно сім біблійних днів. Для пізнання великого міста в середньо-північній частині Америки Чикаґа, та ще українського Чикаґа, потрібно значно більше. Кореспондент „Свободи" мав неповна чотири дні, до того ще й „комбіновані": суботу й неділю 18-19 листопада перебував там на запрошення ОЖ ОЧСУ і 8-го Відділу ООЧСУ, а наступні два дні — для читачів „Свободи". Мандрівка з Ню Йорку до Чикаґа, після робочого тижня в щоденнику, з докраю навантаженою програмою і цілою „торбою" завдань, втомлює до вичерпання і коштує немало.

Красень-літак лінії „ТВА" з майже 100 пасажирами легко підіймається в захмарене небо з летовища біля Нюарку. Ранок, отже кава, канапки, тепле молоко для дітей. Під нами безмежне біле поле, що нагадує химерні снігові замети, якусь фантастичну другу землю. Насправді це непроглядні, густі білі хмари, кажучи поетично — білі крила зими. Минуло трохи більше як півтори години, і літак приземлився на одному з наймодерніших і найзручніших летовищ світу О-Гера біля Чикаґа. Однак, це тільки казка скоро кажеться... Майже 1 000 миль пролетіли за кругло півтори години, зате по кілька десятків миль до летовищ біля обох міст у Ню Джерзі і в Іллиной „проковтнули" понад 3 години часу! Доїзд до аеродромів залишається надалі однією з занедбаних проблем нашого крилатого сторіччя.

Загальний вигляд міста Чикаґо над озером Мічиґен

Над річкою Чикаґо

Усім відомо, що Чикаґо лежить над велетенським озером Мічиґен. До нього системою каналів і річок допливають океанські кораблі і це місто можна назвати океанським портом. Б е зat межні

(Продовження на 4-ій стор. „Українського Тижневика)

АСТРОНАВТИ З „АПОЛЛО-17" ПРИСПІШИЛИ ЛЕТ ДО МІСЯЦЯ, ЩОБ НАЗДОГНАТИ ВТРАЧЕНИЙ ЧАС

Гюстон, Тексас. — Започаткований в четвер 7 грудня ц. р. о год. 12.33 ранку, після майже трьох годин запізнення лет „Аполло-17" до Місяця продовжується успішно по визначеній трасі з тим, що астронавти із його залоги приспішують лет свого космічного корабля, щоб наздогнати втрачений час. Керівники космічного планування ЗСА переконані, що астронавтам вдасться долетіти в орбіту Місяця у визначеному для цього реченці, тобто о год. 2.48 східнього стандартного часу в неділю 10 грудня ц. р. Метою запланованого тепер, уже шостого з черги причалення на Місяць є зібрання дальших, по змозі якнайповніших даних, потрібних для дослідження цього сателіта Землі. Заплановані обстеження будуть проведені керівником експедиції капітаном Юджином А. Сернаном і вченим геологом д-ром Гаррисоном Г. Шміттом. В першому дні свого лету астронавти здебільшого відпочивали після напружених годин підготовних праць перед стартом і вичікування під час затримки із запуском „Аполло-17" перевіряючи тільки правильне діяння всієї системи влаштувань в їхньому кораблі та обсервуючи Землю. Приспішили астронавти швидкість свого лету в четвер о год. 3.45 ранку після того, як вони вилетіли із земної орбіти. О год. 10-ій вечораа вони були вже на відстані 51 000 миль від Землі.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

ВШАНОВУЮТЬ ПАМ'ЯТЬ ОЛЕНИ ТЕЛІГИ

Ню Йорк. — Цієї неділі 10 грудня в залі церкви Всіх Святих при 11-ій вулиці Схід ч. 206-208 відбудеться о 1-ій г. дня акаадемія з нагоди 30-річчя смерти поетки Олени Теліги. У програмі: доповідь О. Звичайної про розстріляну ґестапівцями поетку, деклямуватимуть О. Щкафаровськаа та О. Шевчук, виступатиме церковний хор під диригентурою П. Дідуха та молоді бандуристи Л. Чорна і М. Івасиків. Перед академією о. прот. Іван Ткачук відправить у церкві Всіх Святих Панахиду по св. п. Олені Телізі.

ПОСЛИ УКРАЇНСЬКОГО РОДУ

Вінніпеґ. — В останніх виборах у Канаді брали участь багато кандидатів українського походження, з рамени Консервативної партії, бажаючи стати послами. З них виграли більшістю голосів: Петро Маснюк із Манітоби, Стах Корчинський із Саскачевану, Павло Євчук із Алберти, Степан Папроцький з Едмонтону, Василь Скорейко з Алберти і Данило Мазанківський, також із Алберти. Тижневик „Поступ" у ч. 43 з листопада повідомляв, що всіх кандидатів, які мають українські прізвища, було 38.

ВИСТАВКА ФОТОГРАФІЙ ІЗ ПЛАСТОВОЇ ЗУСТРІЧІ

Ню Йорк. — В неділю 10 грудня ц. р. тут у залі Пластового Дому при 144 Друга Евню буде відкрита виставка фотографії із Ювілейної Пластової Зустрічі, що відбулася в серпні ц. р. на Вовчій тропі в Іст Четгем. Виставка охоплюватиме мистецькі світлини — чорні та кольорові, прозірки і кінофільми. Триватиме виставка до вівтірка 12 грудня включно і буде відкрита в неділю від год. 12 до 6 по пол. і в понеділок та вівторок від год. 7 до 9 вечора.

ОРГАНІЗАЦІЙНА КАМПАНІЯ УНС

МЕТА НА ГРУДЕНЬ —	700 НОВИХ ЧЛЕНІВ
РАНІШЕ ОДЕРЖАНО —	26 ПОДАНЬ
ТЕПЕР ОДЕРЖАНО —	35 ПОДАНЬ
ДО ЗДОБУТТЯ —	639 НОВИХ ЧЛЕНІВ

В останніх днях подання про прийняття нових членів надіслали:

Олеся Бервінчак (Відділ 129) — 10, Степан Гавриш (Відд. 45 і 129) — 6, Петро Дяків (Відд. 427) і о. Омелян Мицик (Відд. 129) — по 3, Едвін Блідий (Відд. 220) і Михайло Захарко (Відд. 349) — по 2, Степан Івасечко (Відд. 48), Антін Лехолат (В. 141), інж. Богдан Артемишин (В. 153), Володимир Дідик (В. 138), інж. Мирослав Кальба (В. 226), Тома Фінів (В. 350), Федір Петрик (В. 362), Катерина Ріджі (В. 401), та Володимир Запаранюк (В. 484) — по одному членові.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Охорона миру

В останніх днях залунали в Америці й широкому світі різні заяви — розумні й справедливі — що найкращою запорукою миру є сила вільного світу. Державний секретар Вілліям Роджерс, відлітаючи на конференцію Ради Атлантійського Союзу (НАТО)) до Брюсселю, заявив, що ЗСА не зменшать своєї збройної сили в Европі, якщо не буде відповідної редукції збройних сил СССР. Секретар оборони Мелвін Лерд заявив на тій конференції НАТО, що збройна сила НАТО — найкраща ґарантія безпеки, без уваги на політичні й військові переговори з Москвою. З таким поглядом погодилися всі керівники 15-ох держав НАТО. Зокрема французький міністер оборони Мішель Дебре заповів, що, всупереч різним протестам, Франція продовжуватиме експерименти для вдосконалення своєї атомової зброї. Канада й Індонезія, що їх Америка хотіла б бачити в Міжнародній Контрольній Комісії у В'єтнамі, яка мала б стежити, щоб ні одна сторона не порушувала тамошнього недалекого перемир'я, зволікають із своєю згодою на ту свою участь у такій Комісії. Вони вимагають ґарантії, що матимуть повну свободу рухів у В'єтнамі і що їх праця не буде паралізована поведінкою двох комуністичних членів тієї Комісії, яким не можна довіряти.

Це дуже відрадне явище, що політика співіснування з комуністичними державами не притуплює реалістичної оцінки ситуації. Було б трагедією, якби сумнівні тактичні поступки Москви й Пекіну по лінії співіснування були утотожнювані з „відпруженням міжнародної ситуації", при якому можна покладатися менше на збройну силу, як на сторожа миру. Тим часом збройна сила є насправді єдиним ґарантом миру, бо комуністичний світ не рахується ні з яким іншим арґументом як тільки з арґументом сили.

Тому це добра вістка, що найближчий бюджет на оборону З'єднаних Стейтів на рік 1973 перевищить 76 більйонів дол. Паки й паки треба повторювати, що ніхто у світі, зокрема в Америці, не бажає війни, але що самогубством було б вірити миролюбним заявам кремлівських володарів, які тільки під примусом різних обставин свого конфлікту з Пекіном, харчової кризи, банкрутства своєї промислової продукції — пішли на шукання злагоди з Америкою й іншими країнами НАТО. Вони хочуть „передишки", але не виреклися мрії про „угроблення" вільного світу.

Очищення природи і гроші

Коли за прикладом Америки у всьому світі почали призадумуватися над занечищенням природи — повітря, води й поверхні землі — внаслідок розросту промислу й ліквідації відпадків та неужитків по найдешевшій і найлегшій лінії, було зразу відомо, що очищення природи надзвичайно складне і вимагатиме велетенських сум. В лютому 1970 р. президент Ніксон запропонував Конґресові програму очищення вод і повітря, і тоді кошти обраховано на 14 більйонів дол., з чого він домагався 4-ох більйонів, як допомоги від держави містам у їх зусиллях в терені. За два роки проєктовані кошти надзвичайно зросли. Перед закінченням своєї каденції 92-ий Конґрес схвалив тільки на очищення озер, рік і прибережних морських вод Америки 11 більйонів дол. на час двох років і підтримав ту ухвалу всупереч „вето" Президента, який визнав, що це сума загрозлива з погляду інфляції. Президент заявив, що він зуживе з тієї суми щонайменше 6 більйонів.

Великі американські міста, що лежать над океанами, великими озерами й ріками, стривожені таким рішенням Президента. Спорудження інсталяцій, які або хемічно нищили б величезні відпливи з каналів, або переробляли їх на ужитковий, головно будівельний матеріял, вимагає велетенських сум, тим паче, що ті способи знаходяться здебільша ще в стадії дослідів. Тому й Федеральний Контрольний Акт щодо занечищених вод передбачає скасування теперішньої системи міських каналів з їхнім відпливом до озер і морів — щойно на 1985 рік. Ясно, що до того часу кошти здійснення того пляну знову зростуть. Не тільки великий промисл, але й власники дрібних промислових закладів стоять у завзятій опозиції проти тих федеральних заходів, які передбачають високі грошові й навіть в'язничні кари для промисловців та посадників міст за недбальство і непослух у цій справі.

Проте, люди в Америці й в усьому світі не можуть погодитися на арґумент, що в ім'я розвитку промислу, збільшення продукції і варстатів праці треба жити у дедалі гіршому, дедалі бруднішому і дедалі шкідливішому для здоров'я довкіллі. Очищення природи — повітря, поверхні землі і вод — це питання не гарного зовнішнього вигляду, не естетики, а життя і здоров'я всіх живих створінь, не тільки птахів, риб та інших тварин і звірят, але й людей. Тому ніякі кошти не завеликі, щоб зберегти природу чистою, бо чиста природа — це передумова життя.

РЕВОЛЮЦІОНЕРИ І КОНСЕРВАТИСТИ

Мюнхен. — Кожна революція, відсуваючи від влади панівну верству (стан, клясу), творить свій устрій і старається всяким способом новий режим охоронити від його противників. Таким чином учорашні революціонери стають консерватистами, намагаються „консервувати", зберегти для себе і своїх нащадків „здобутки революції". Ситуації, яка постала в Росії після зміцнення комуністичного режиму, не зрозумів Лев Троцький. Він мріяв про „перманентну" (невпинну) революцію і цим тривожив нову панівну клясу — комуністичну бюрократію, яка хотіла спокійно спочивати на осягнених позиціях. Ці настрої „апаратників" використав Сталін і переміг Троцького. Переміг консерватизм.

Історія знає немало прикладів, коли революціонери стають консерватистами. За Великої Французької Революції, що почалася 1789 року, молодий офіцер із Корсики, Наполеон Бонапарте, пішов на службу режимові, який скинув короля. Іменем Республіки Наполеон здобув блискучі перемоги над ворогами революційної Франції.

Слава видатного полководця зробила Наполеона „першим консулом" республіки, а 1804 р. прийняв він титул імператора. Він наділив княжими, графськими та королівськими титулами своїх міністрів, генералів та братів і сестер (родина Бонапартів була велика). Наполеон розвівся з першою дружиною, удовою по генералові Боарне і одружився з дочкою австрійського цісаря Марією - Луїзою. Її тітку з дому австрійських Габсбурґів, що була королевою Франції, революційний уряд покарав смертю в Парижі 1793 р.

Породичавшися з монархами, Наполеон зовсім серйозно казав про ґільотинованих короля Люї XYI та королеву Марію Антуанетту: „Мій дядько, моя тітка".

В нашій добі мода на королівські титули минула, революціонери - консерватисти задовольняються простішими тулами: „генеральний секретар" або „генералісимус" (Сталін), президент або маршал (юґославський Тіто). Але революціонери - консерватисти шукають „предків" у дореволюційному режимі. Розчарований юґославський комуніст Мілован Джілас пише в своїй книзі „Розмови з Сталіним", як комуністи в Кремлі показували йому в 1945 році нагробки московських царів і з гордістю казали: „Це наші царі"...

Культ царя Петра І та Івана IУ, що його назвали „Грізним", поширений в історичних працях російських істориків і в шкільних підручниках СССР. А в історичних романах, в історичних фільмах повно „славословія" для генералів царського уряду, що водили „муштрованих людей" завойовувати народи для Російської імперії. Граф Алексєй Толстой, що пристав до компартії, прославив царя Петра І, „що розпинав нашу Україну" (слова Т. Шевченка): відомий роман А. Толстого „Пьотр І".

Прочитав я недавно історичний роман совєтського виробу: „Генералісимус" Суворов" (1956 р.). Автор—Леонтін Раковський. Суворов командував російським військом у війнах проти Туреччини та революційної Франції. Суворов, окрім того, задушив поступовий рух у Польщі, який знайшов свій вираз у Конституції 3 травня 1791 р. Цариця Катерина II боялася, що ідеї вільности поширяться з Польщі і на Російську імперію. Тому рішила послати своє військо, щоб задушити реформи в Польщі. Коли почався рух у Польщі проти Росії, команду доручено Суворову.

Раковський описує „подвиги" російської армії Суворова в непокірній Польщі. Після кривавих боїв царське військо зайняло передмістя Варшави — Прагу: „І ось Суворов у самій Варшаві — переможець і миротворець. „Ура, Варшава наша!"—написав він до цариці. — В Польщі настала давно сподівана тиша. Мир". (ст. 269). „Цвинтарна тиша", — можна сказати про „мир", який приніс полякам Суворов з своїм військом. Суворов за це одержав від Катерини II нагороду, якою дуже тішився, — титул фельдмаршала.

„Ура, фельдмаршале!" — писала цариця Суворову в Варшаву, посилаючи йому шитий золотом мундир, діямантову стрічку на капелюх і — фельдмаршальську булаву ціною 15 тисяч рублів.

Радість Суворова описує совєтський автор на ст. 275-ій, і до того ще й згадує, як новоспечений фельдмаршал почав перескакувати через стілець, називаючи імена інших генералів російської армії, яких він випередив ранґою.

Давно колись, у російській школі мені доводилося читати в підручниках історії про захоплення Суворова „чинами і орденами". Я вже тоді знав багато поезій Шевченка напам'ять і згадував при тому його слова про служак царського режиму: „Раби з кокардами на лобі, лакеї в золотій оздобі, сміття із попела його величества"...

А тепер колишні революціонери — російські імперіялісти цитують лист цариці Катерини до Суворова: „Ви, завоювавши Польщу, самі себе зробили фельдмаршалом" (ст. 276). Сказано ясно: завойована Польща. Але теперішні „червоні царі" в Москві не можуть обійтися без лицемірної криводушности. Л. Раковський мусів додати до свого роману вигадану розмову вояків Суворова з поляками в Празі після перемоги над польським військом:

„До нас у табір зайшов старий поляк. Прийшов і каже: „Бачу, що ви такі самі люди, як і ми. А нам наші пани та ксьондзи оповідали, неначе ви й на людей не схожі... І людей, особливо дітей, засмаживши, їсте. Тепер, каже, знаю: збрехали пани та ксьондзи! Вони нас тільки дурять та самі грабують". (ст. 271).

Отже, з цього видно, що військо цариці Катерини, Леніна, Сталіна, Хрущова й Брежнєва виконувало велику історичну місію: „Визволяло" народи від їхніх „панів і ксьондзів" та (в новій термінології) від „ревізіоністів" і „буржуазних націоналістів"... „І возвратися пес на блювотину свою!" (Біблія).

До цього неоконсервативного стилю зовсім не підходять слова поета Михаїла Лермонтова, якого цар Микола І послав завойовувати Кавказ. Він писав:

Прощай, немытая Россия,
Страна рабов, страна господ!
И вы, мундиры голубые,
И ты, послушный им народ!

(Тоді жандарми в Рсії ходили в блакитних мундирах).

Маркс і Шевченко гнівними словами засудили похід російського війська на Польщу і на Кавказ, де цар Микола І цькував своїм військом „ненагодовану і голу сердешну волю". Французький історик Бенуа Гепнер видав у Парижі твори Маркса, в яких він гостро затаврував завоювання російських царів. Ці твори заборонено в СССР. Вони вийшли французькою мовою 1954 р.: „Marx et la Russia" (Маркс і Росія). Згадаймо, що в примітках до поеми Шевченка „Кавказ" комуністичні консерватисти додають пояснення: мовляв, Шевченко „не розумів" ваги прилучення Кавказу до Російської імперії, бо це „об'єднання" принесло пізніше народам, поневоленим царями, добродійство большевицької революції...

Любомир Онишкевич

МАНДРІВКИ СЛІВ

Ми, батьки пластунів, не раз бачимо пластові доми і домівки — де відбуваються пластові сходини — та пластові оселі — де молодь відбуває свої табори, зустрічі, мандрівки. Зате рідше бачимо третій важливий засіб пластової програми: пластові видання, журнали, книжки, підручники. Хоч не видні вони, все таки виконують в нашій виховній програмі величезну ролю, може й куди важливішу, як мандрівки й табори. Бо ці „мандрівки слів" йдуть не в ліси і поля, а в серце і душу дитини.

Через пластові журнали й книжки молоді пластуни вчаться читати і писати українською мовою. З допомогою друкованого слова вони засвоюють знання з різних галузей українознавства, а також пластування. Оповідання, повісті, вірші виробляють молоді характери. Пластуни, які не мають змоги часто зустрічатись зі своїми ровесниками - українцями, нетерпеливо чекають на пластові журнали, бо це їхній контакт з українським Пластом. А й не-пластова молодь часто читає пластові журнали та книжки і в такий спосіб засвоює багато знання. З другого ж боку окремі видання для пластових виховників доповнюють їхнє знання, вишколюють їх, подають їм матеріяли для пластових зайнять. На сторінках пластової преси пластові теоретики обговорюють нові методи виховання молоді. І врешті — на сторінках пластової преси пробують своїх молодечих сил молодесенькі майбутні наші журналісти, письменники, поети, публіцисти. Там вони вчаться, там набирають досвіду.

Важко уявити собі можливість існування пластової організації без преси, без видань. На жаль, наша видавнича діяльність не має такого самого зрозуміння, такої самої моральної та матеріяльної піддержки, якою тішаться пластові доми, оселі, табори. Чому воно так? Можливо тому, що наша публіка ще не зрозуміла як слід важливости д р у к ованого слова. Доми і оселі можна відвідати, вони великі, конкретні, очевидні. Зате друковане слово — яке виховує душу, а не тіло дитини — багато важче помітитиґ А-леж власне тому друковане слово таке важливе.

Бож подумаймо — чи варто нам ставити величаві споруди, доми, табори, якщо діти, які вживатимуть їх, забудуть українську мову, перестануть бути в своїй душі українцями? Чи варто видавати нам гроші лише на матеріяльні засоби нашого виховання, а забувати за слово — цю мандрівку до душі дитини? Нам потрібні і домівки, і табори, і тіловиховання, але не менше потрібні нам друковане слово, пластові журнали, книжки, бібліотеки, молодеча творчість. „На початку було слово..." — каже Святе Письмо. І в цьому криється велика філософія: слово — це підстава людської культури і цивілізації. І слово — це підстава кожної нації.

Пластова програма, так, як вона була подумана основоположниками Пласту, багатостороння. Вона виховує і ум дитини, і її характер, і душу, і тіло. Її засоби націлені на всі аспекти розвою молодої людини. Щоб осягнути цілі пластового виховання, ми мусимо збалянсовано присвятити стільки ж наших моральних і матеріяльних засобів всім без винятку засобам пластової програми, а в першу чергу видавничій діяльності.

Під сьогоднішню пору ми вже маємо майже всі оселі і доми, які потрібні нам у пластовій праці. Але пластове видавництво не виходить з фінансової кризи: немає грошей, щоб як слід розбудувати пластові журнали, щоб розпочати видання бібліотек для молоді і дітвори.

Але ми певні, що наша громада зрозуміє вагу цієї справи і щедро допоможе нам розбудувати пластове видавництво, яке стане на службу не лише пластовій, але всій нашій молоді в діяспорі і тим самим допоможе зберегти українську громаду поза Україною.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО ПОШТОВІ МАРКИ

Треба привітати статтю ред. Леоніда Полтави „Поштові справи України", яка вказує на брак поштових марок Української ССР і пропонує нашим політичним чинникам використати цей факт, як ще один доказ поневолення України.

У своїх статтях на філателістичні теми, які появляються в нашій пресі, постійно вказую на колоніяльне становище України, яка не може видавати своїх марок. Крім цього дуже мало марок совєтської пошти присвячується українцям, при чому деяких із них називається „русскими", як, наприклад, нашого визначного математика Михайла Остроградського, або взагалі „совєтськими".

На жаль, наші репрезентативні чинники і політичногромадські угруповання не відмічують цього факту. Здається, наша еміґрація недоцінює ролі поштових марок у сучасному світі.

Прикладом, яку ролю відіграють поштові марки в ознайомленні світу із українікою, може бути книжка Геролда Шифлера „Філателістичний театр" (Harrold C. Shiffler, Theatre Philatelic, 1967, American Topical Association, Milwaukee, Wisc.), в якій автор обговорює в енциклопедичній формі постаті на марках, пов'язані із театральним життям. Вміщено там в об'єктивній формі доступні авторові інформації про українських письменників Кобилянську, Кропивницького, С. Гулак - Артемовського, Шевченка, Лесю Українку та І. Франка.

Якщо в цій книжці чи в інших філателістичних публікаціях є якісь недоліки, то винувати за це мусимо самих себе, бо наш вклад у чужомовну філателістичну літературу дуже вбогий. А це ділянка, якою цікавляться мільйони людей.

мґр інж. Андрій Даріян Сольчаник
Мідія, Па.

ПРО ФУНДАЦІЮ УВУ

У „Свободі" з 29-го листопада ц. р. порушуєте занедбану справу про тривалу Фундацію У к р а їнського Вільного Університету й забезпечення цій високій школі існування у майбутньому. Казав колись Генрі Форд, що нема такої проблеми, яку не зуміла б розв'язати людина.

Наша еміґрація розв'язала вже не одну тяжку проблему — розв'яже й проблему УВУ, бо це обов'язок кожного члена нашої нації, а нація мусить жити, діяти, боротися за самозбереження, за своє майбутнє.

Щоб не бути голослівним, посилаю Вам чек на сто долярів на тривалу Фундацію УВУ.

Роман Т. Пристай
Рочестер

З НАШИХ БУДНІВ

„ЗА СЕСТРОЮ"

Відвідуючи в минулу неділю моїх добрих сусідів і земляків з Бібрецького повіту, панства Татухів, я знав заздалегідь, що єдиною темою нашої розмови буде гостинний виступ Театральної Студії Молоді під керівництвом Л. Цепинського з Чикаго, яка так успішно поставила в Ню Йорку п'єсу з козацьких часів „За сестрою".

— Дуже файне представлення показали нам діти з парафії святих Володимира і Ольги, — сказав пан Татух, знявши з носа окуляри. — Біда лише в тому, що моя місис має очі на мокрому місці: купила тикета за три таляри, а плаче, ніби заплатила сім.

— Не сама я плакала, — зідхнула дорога землячка, — а всі люди довкола мене мали сльози в очах! Всі щиро співчували сирітці Павлусеві, що пройшов пішки півсвіту, щоб віднайти свою сестричку, яку татари забрали в турецьку неволю.

— Велл, — похитав головою пан Татух, — се правда, що взяли в неволю Ганнусю та її подружку Оленку але якось, слава Богу, ще їх там не скривдили, бо той їхній татарський ватажок Аджубей, чи як там, був воєнний інвалід — дістав баухшуса на фронті, тож раз-по-раз хватався за живіт і дуже йойкав.

— Шкода, що не сконав, антихрист, ще в першій дії, — обурювалась Татущиха.

— Ба! Якби сконав був у першій дії, тоді каса мусіла б віддати людям гроші за тикети, бо не було б чого далі показувати. Але дивись, жінко, що сталося: хоч він був і бісурман, і в Господа Бога не вірив, а все ж таки змилувався над людськими дітьми і відпустив їх додому, на Україну!

— Ет! — махнула рукою дорога землячка, — відпустив, бо мав у цьому свій бизнес. Він же дістав від сміхуна Грицька таку медицину, що йому життя врятувала!

— Ой, що сміхун, то сміхун, — притакнув пан Татух. — Зразу, гунцвот, прикидався ніби трохи дуркуватим, та потім, як зачав штуки показувати, то хай старий схотається. Спімнеш колись моє слово, що з нього виросте другий Йосиф Гірняк!

— А як воно красно танцювало, як навприсюдки йшло! — сказала пані Татущиха і просльозилася в цьому місці. — Вже для нього самого варто було вирентувати автобуса з Чикаго до Ню Йорку і Філядельфії.

Велл, — зідхнув пан Татух, — були там ще й інші, талановиті діти, на той приклад, навіть і деякі відьми та русалки, не при нас, хрищених, кажучи... Але скажу тобі, жінко, що їхній режисер чи директор зробив наприкінці одну велику помилку! По-моєму, зараз після красної проповіді отця-пароха, що, як добрий пастир, їздить з цілим тіятром, — треба було пустити на залю з шапкою того Грицька, щоб зробив збірку на будову нової церкви. Хто „За сестрою", той „За сестрою", але за колекту теж треба пам'ятати.

І к е р

Міра Гармаш

СКАНДИНАВСЬКІ ЕСКІЗИ

(4)

Ще оглядаємо Кон-Тикі, — пором збудований з надзвичайно легкого дерева бальзи, що ним Тор Гаєрдаль переплив понад 4 000 морських миль Пацифіком з Перу до Полінезії, щоб в цей спосіб доказати свою теорію про можливість заселення південних островів Тихого океану людьми, що прибули з західнього побережжя південної Америки. Свої пригоди на поромі Кон-Тикі Тор Гаєрдаль описав у дуже цікавій книжці цієї самої назви. (В 1970 році Т. Гаєрдаль переплив на папірусовому човні „Р II" Атлантик з Африки до Америки).

Вибравшись подивитися на височезну лещетарську скічню, проїжджаємо однією з найкращих частин Осльо. Це дільниця амбасад, з видом на фйорд. Їх там багато, та однієї, за якою шукає серце, покищо немає...

Мабуть найбільшою атракцією норвезької столиці є парк скульптур Віґелянд. Він просторий, розлогий, з видом на зариси синіх гір, повний квітів і скульптур. Здалеку кидається в вічі високий обеліск і щойно прийшовши ближче, видно, що він ввесь з людських тіл. Цей гранітний моноліт, на якому понад 120 постатей, стоїть в центрі на підвищенні, до якого ведуть навколо сходи, а на них скульптурні фігури осіб, які рухом виявляють свої почування та відношення людини до людини. Тут всі можливості цих відношень і мабуть всі комбінації їх: два брати, що разом дивляться в майбутнє, і два обернені плечима до себе, сестри веселі й насуплені, молоді жінки, чоловіки, подружжя, батьки з дітьми, старі жінки, люди, що любляться, ненавидяться, радісні, байдужі, прибиті долею, самітні, діти, юнаки. Все це в колі: дитинство, юність, змужіння, старість. Безконечність людського роду. Постаті всі незодягнені, трохи тяжкі, матеріял же ґраніт, але коли стежити за висловом ідей — враження потрясаюче.

Широкі сходи ведуть далі, вдолину, до Фонтану Життя. Навколо знову люди під своїм життєвим деревом. Одні йому протиставляться, інші падуть під його тягарем, хлопчик пробує піднятися вище, молода дівчина заплуталась у гіллі, хтось старається досягти свою мрію. Тому, що матеріял цим разом бронза, постаті гнучкіші, легші. Збоку ще нижче скульптурне зображення розвитку дитини у всіх його стадіях. Далі обабіч мосту знову людські постаті, але ці вже ідуть у прямій лінії. Може тому, що їх творив Віґелянд наприкінці свого життя і його власне життєве коло кінчалося?

Оглянувши на другий день вранці ще два музеї — мистецтв (де головну увагу звертаємо на норвезьких мистців, на жаль, маловідомих) та історичний, по полудні летимо малим джетом до Стокгольму.

Норвегія, з її чарівною природою, гарними, життєрадісними та чи не найбільш гуманними людьми в світі, залишиться в нас назавжди ясним спомином серед сірини еміґрантських буднів.

ФІНЛЯНДІЯ — СУОМІ

Стокгольм тепло привітав нас: в тіні було 85 Ф. Правда, коли сухо, гаряч не дошкулює. Сівши на автобус, ми переїхали місто до порту, де стояв вже фінський модерний корабель „Аллоьтар", яким перепливемо Балтицьке море до Фінляндії.

Плисти треба цілу ніч. Перші чотири години ще навколо шведські острови, а далі відкрите море. Літають меви, червоною загравою заходить сонце. Море спокійне. Ходимо по чердаку, оглядаємо цей чистий, справді дуже гарний корабель, а в вигідній каюті з лазничкою згадуємо, як то ДП, напхані як сардинки у військові кораблі, всякі „Генерали Гершеї" і т. п. на сам спід, їхали до Америки. Підпливаючи вранці до Гельсінок, бачимо у порті совєтський корабель „Таллін" з московським написом...

По дорозі до готелю, заходимо на базар, де люди продають свій товар часто просто з човнів, щоб покуштувати жовтих фінляндських малин. Над Сенат Сквером домінує лютеранська катедра в новоклясичному стилі, та хоч вона ясна, з широкими сходами решта будинків сірі, понурі, тяжкі, а в центрі площі на моє здивування донині стоїть пам'ятник цареві Олександрові II. Фіни пояснюють, що він був для них добрий, тому статую залишили, але показують на сходи перед одним з будинків, на яких фінський студент убив губернатора Бібікова.

В готелі дістаємо довгий формуляр з питаннями: хто? звідки? куди? на як довго? В Норвегії цього не було. Там відчувалося довір'я, тут ні. Вплив „старшого брата"? Готель модерний, але все якесь важке: ліжко як гробівець — чорне, шість колосальних вікон, рами — чорні, шафа як мавзолей — чорна, стоїть якось так, що вічно треба її обходити. В лазничці ванна затикається якоюсь кулею на підоймі (чорною!) і треба вважати, щоб не гаратнула в ногу. Кімната попала нам наріжна, хоч шостий поверх, гуркіт з вулиці неможливий. Виглядаємо з вікна: будинки сірі, тяжкі. А на додаток в радіо „народные песни Эстонии", надавані з недалекого Талліну. В їдальні дівчата й жінки з обслуги не такі швидкі та зграбні як були в Норвегії, одягнені якось старомодно.

Гельсінки заснував шведський король Ґустав III. Мають вони трохи більше як півмільйона мешканців, швидко ростуть. На турі по місті оглядаємо палац президента, пам'ятник маршалові Маннергаймові, олімпійський стадіон, що має 50 000 місць, пам'ятник Сібеліюсові із с т а левих труб з портретом композитора збоку, переїжджаємо мимо Успенського православного собору з червоної цегли, з копулами-цибулями. Входимо в підземелля гарної модерної церкви викутої у скелі, зверху майже незамітної, що має символізувати фінський характер.

В музеї мистецтв знаходимо старі речі та зовсім нові, сучасні, що їх дехто вважає мистецтвом. Вражає брак „середини", не тільки відносно часу та стилю, але й кольориту — біля себе понуре і надто крикливе. Щодо сучасного, то пригадується німецьке: „Ich möchte so gerne, nur Ich weiss nicht was". Та чи це тільки стосується до фінів?

В крамницях речі досить драньтиві, повно всякого нікому непотрібного бараxла. Таке враження і від великої департаментової крамниці, і менших, і тих в підземеллях, що відкриті до 10-ої год. вечора, але куди фіни не радять заходити, бо там багато п'яниць. Розуміємо, як прикро соромитися за земляків, але йдемо, щоб довідатися, чого люди п'ють? П'яні не настирливі, мовчки підходять, просять цигарку, та якщо сказати, що не маємо, бо не куримо, відходять. Одне ясне: впиваються одним пивом, бо п'ють на порожній шлунок.

(Далі буде)

Поштова Служба ЗСА прохає не відкладати висилання Різдвяних привітів

Вашингтон. Перед Різдвом американці посилають кільканадцять мільярдів листів та посилок, що викликає затруднення на пошті. Тому Поштова Служба прохає не відкладати з відсиланням святкової пошти, а слати її вже тепер. Різдвяні листи, картки і особливо пакунки будуть вчасно доручені, якщо їх вислати не пізніше як до 10-12 грудня, а летунською поштою — до 15 грудня. Посилки, призначені для Канади, будуть вчасно доручені, коли їх вислати летунською поштою найдалі до 14 грудня, і для Европи, Африки, Азії найдальший реченець пересилання повітряною поштою є 15 грудня. Всі реченці найбільше відносяться до пакунків, але й різдвяні листи і картки будуть вчасно доручені адресатам, зокрема за кордоном, коли їх висилати поштою не пізніше, як 14-15 грудня. Поштова Обслуга прохає подавати на ковертах поштову зону „зіп код" і зворотну адресу, щоб знати, куди завернути листа, якщо особа вибула, не залишивши ніякої адреси.

В СССР появився новий самвидавний журнал

Паризьке „Українське слово" з 3 грудня інформує про появу в СССР нового самвидавного журналу російською мовою п.н. „Свободная мысль". В першому числі цього журналу є такі статті: „Фотографія як метода розмножування текстової документації" Глухова, „Від самвидаву до колвидаву" Тополева та дві статті на тему економічного положення в СССР. В журналі подана також поточна інформація. У статті Глухова розглядається способи розмножування самвидавних матеріялів, а в статті Тополева з з'ясований погляд на теперішнє і майбутнє самвидавної літератури. Тополев видвигає думку про необхідність переходу на нові форми репродукції самвидавних матеріялів, бо дотеперішня форма з допомогою тільки друкарської машинки не задовольняє. Він передбачає перехід до ротатора, стеклографу та інших технічних засобів масової репродукції, які, як пише він, можна виготовити кустарним порядком. В статті Тополева є також мова про передплату і продаж самвидавних матеріялів щоб в той спосіб роздобувати потрібні фонди на поширення самвидавної діяльности. Від належного налагоднення самвидавної чи колвидавної літератури залежатиме, як твердить Тополев, майбутнє демократичного руху в СССР.

Осіння зустріч лікарів на Союзівці

14-15 жовтня ц. р. на Союзівці відбулася традиційна зустріч Метрополітального Відділу УЛТПА. На зустріч прибули 54 лікарів з родинами і 9 позамісцевих лікарів, членів наших Відділів.

У суботу по полудні відбулася конференція психіятричної Секції. У той самий час засідала Секція дружин лікарів під головуванням Олександри Терлецької. О год. 6-ій вечора всі запрошено на коктейл, а о год. 7-ій почалася спільна вечеря.

Голова Метрополітального Відділу УЛТПА д-р М. Мігоцький привітав присутніх кол. голів Відділу, заслужених членів Відділу, а зокрема д-ра Романа Осінчука з дружиною, як основоположника УЛТПА, д-ра О. Волянського з дружиною, теперішнього голову УЛТПА, д-ра Ю. Кушніра з дружиною, як голову-елект. Д-р Мігоцький привітав і представив нових членів Відділу, число котрих від останньої Зустрічі дійшло до 10-ти. Усі ці нові члени, майже без виключення, молоді професійні сили. Д-р Мігоцький привітав, бажаючи багато успіхів, д-ра Б. Худьо-ву, хірурга з Іст Оренджу, Н. Дж., д-ра Р. Алисьевича, уролога з Гленкова і д-ра Я. Ставничого, дентиста з Ругерфорду, які відкрили свої канцелярії.

Д-р Мігоцький прочитав привіти, надіслані УЛТПА від делегатури Українського Вільного Університету в Мюнхені, Українського Гарварду, Карпатського Союзу та о. Клилошанина Стефана Клепарчука, попросивши пароха о. Івана Мака помолитися перед спільною вечерею.

Під час вечері наш відомий письменник і гуморист Іван Керницький розвеселив присутніх дотепними гуморесками.

Після вечері о. І. Мак прочитав молитву.

Опісля в приміщенні „Веселки" відбулася забава з танцями під звуки оркестри „Амор". Під час перерви виступали „Міс Союзівка" Аня Дидик і молоді танцюристи брати Кизики, сини д-ра Кизика. В супроводі оркестри співала Оксана Борбич. Забава протяглася до 3-ої ночі.

У неділю після Служби Божої о. І. Мак відправив панахиду по померлим членові Відділу бл. п. д-рові Миколі Хилякові.

Відтак у бібліотеці головного будинку відбулися ширші сходини Відділу під головуванням д-ра М. Мігоцького, у яких активну участь взяли й лікарі з інших Відділів. На сходинах поруше-но всі актуальні справи. Д-р М. Мігоцький закликав усіх членів, щоб щедрою рукою відгукнулись на заклик Фонду Катедр Українознавства при Гарварді. На закінчення д-р Р. Осінчук прочитав „Спомин", присвячений померлому в цьому році у Львові, проректорові медичного інституту, визначному бактеріологові і науковцеві бл. п. д-р Максимові Музиці.

Після обіду всі присутні подивляли панораму золотої осені на Союзівці.

Д. Юник

ШВАЙЦАРІЯ ОБРАЛА нового президента в особі Рожера Бонвена, 65-річного міністра транспорту. Президентом Швайцарії стає за чергою кожний із 7-ох членів уряду. Новий президент є за фахом інженер, ентузіяст альпіністики.

СВЯТ-ВЕЧІРНЯ РАДІОВА ПРОГРАМА В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — У суботу 6-го січня 1973 року, від години 8-ої до 9-ої вечора, відбудеться Свят-Вечірня передача „Гомону України", радіовисильні WEVD, на хвилях 97,9 FM у Ню Йорку. Крім святочних привітів - побажань, розповідей про Різдво в Україні, програма буде заповнена також українськими піснями — колядками і щедрівками — у виконанні хорів та бандуристів. Українська Святочна радіопередача втішається у слухачів великою популярністю. Як попередніх, так і цьогорічну Свят-Вечірню програму підготовив і її переводить радіокоментатор д-р Микола Сидор-Чарторийський з дружиною Богданною і дітьми Єлисаветою, Святославом та Богданом.

ГАЛЕРІЯ „ФОКУС"

Торонто. — У мистецькій галерії „Фокус" закінчилася індивідуальна виставка малярки Дарії Онищук, яку рецензент у торонтській „Нашій Меті" з 25-го листопада назвав „талановитою й інтелігентною маляркою". Було показано 60 олій і акварель, з яких чимало на українську тематику. Дарія Онищук з успіхом займається також мистецтвом писанкарства.

РОКСОЛЯНА РОСЛЯК В ОРАТОРІЇ

Торонто. — Радіовисильня СБС на прохання слухачів удруге передасть концерт хору „Менделсон Кваєр" і Національної Оркестри, у четвер 14-го грудня, о 8-ій год. вечора. У програмі буде виконана ораторія Генделя „Соломон", у якій сольову партію між ін. співатиме українська відома співачка Роксоляна Росляк. Їй припало виконувати партію Другої Жінки в тій ораторії.

ДОПОВІДЬ МГРА А. ДРАЖНЬОВСЬКОГО В НТШ

Ню Йорк. — Дирекція Хемічно - Біологічно - Медичної Секції НТШ влаштовує в суботу, 9 грудня ц. р. о годині 5-ій вечора, в залі Українського Інституту Америки, 2 Схід 79 вулиця в Ню Йорку — Наукову Конференцію, на якій мгр А. Дражньовський з Вашингтону виголосить доповідь на тему „Групи крови (ген етична антропологія) і етнографічна границя України". Доповідь буде ілюстрована. Доповідь призначена для ширшого загалу громадянства.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

ВШ. Ю. Р., Ню Йорк: Дякуємо за побажання та пересланні матеріяли з европейської преси. Мову не цілком збагнули, але ілюстрації допомогли збагнути про що мова.

ВШ. М. Н., Честер: Прохаєте, щоб надрукувати українською мовою закони Соціяльного забезпечення. Український Народний Союз кілька років тому видав був окремою брошуркою „Ваше соціяльне забезпечення" та розіслав її безкоштовно всім читачам „Свободи", але ці закони майже кожного року змінюються, їх доповнюють, отже треба було б кожного року таку брошурку видавати. Можливо, що Головний Уряд візьме це під увагу.

ВШ. А. К., Рочестер: Сердечно Вам дякуємо за Ваші листи, матеріяли і чеки. Проте, в своїх статтях пишете про відомі речі. Ваш опис Львова міг би бути добрий для дітей в початковій школі, але в щоденній інформаційній газеті, переванта-женій безліччю всіляких залеглих матеріялів, таки трудно це використати. Це не зменшує нашої вдячности за те, що Ви нам ці матеріяли пересилали. Чеки пересилаємо на вказану Вами адресу і цілі.

ВШ. Д-р І. Л., Чікаго: Дякуємо за пересланий текст доповіді веч. о. И. Ш. На тему, про яку мова в доповіді, ми надрукували вже дуже багато матеріялів, але не є виключене, що при якійсь відповідній нагоді зможемо використати ще і пересланий нам текст доповіді.

ВШ. И. Д., Каліфорнія: Редакція повертає незамовлені матеріяли тільки тоді, як до них була долучена заадресована і оплачена коверта. Ваші вірші присвячені нашому заслуженому Працівникові і доброму приятелеві нашої редакції п. Миколі Новакові, отже з нагоди його ювілею прилучуємося до того, що сказано в останній стрічці: У ювілейні дні салютів жди від усіх, кого дечого візвом є: Держава... Тобі з морів і суші лине: „Слава!"

ВШ. Н. Ко., Огайо: Цілком не дивуємося, що не хочете підписатись під своїм віршом. Ми не думаємо, що під ним взагалі хто хотів би підписатись. Навіщо ж його тоді друкувати!

ВШ. Т. П., Ню Йорк: Дякуємо за надіслане. Радо використаємо, можливо в різдвяному числі. Ні, ми не думаємо, що Ваше „перо заржавіло". Цілком навпаки, воно блискуче.

ПРЕСОВА ГАЛЕРІЯ В ОТТАВІ

Торонто. — Ведуться заходи, щоб мати одного з молодих українських журналістів в Оттаві представником Спілки Українських Журналістів Канади в Пресовій Галерії в столиці Канади. Ця справа дуже важлива, бо вона дасть змогу українській пресі бути заступленою на всіх важливих конференціях і інших імпрезах, а також нав'язати контакти між нами й канадськими чи чужинецькими журналістами акредитованими в столиці Канади.

Передрізздвяна виставка Слави Геруляк

Керамічні скульптури Слави Геруляк найшли вже широке коло прихильників, колекціонерів та взагалі зацікавлених мистецтвом, а передріздвяні виставки стали вже традицією.

Для відрізнення від кераміки, у якій аматори використовують готові вже глиняні посудини, на які наносять копії взорів народної кераміки чи т. зв. кераміки трипільської культури, а навіть кераміки виготовленої механічним способом — скульптури Слави Геруляк виготовлені ручно, частинно на гончарському колі (такому ж як їх вживали старовинні гончарі). У виставці, яку мисткиня приготовляє, побачимо групу постатей зв'язаних з Різдвом — наче б то вертеп, а крім цього окремі постаті, кахлі, ікони, декоративні тарілки, вазоники і т. п. У творах мисткиня вміє получити давнє, традиційне, навіть археологічне із сучасним в одноцілу мистецьку форму. Виставка буде відкрита 10-го грудня ц.р. о годині 1-ій у майстерні 210 — Е. 6-та вул. Ню Йорк.

Н. Н.

В ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЯХ НАСТАВ конфлікт між головним уповноваженим для справ очищування довкілля — повітря, землі і води — в рямцях програми Об'єднаних Націй, Морісом Стронгом, та генеральним секретарем ОН Куртом Вальдгаймом. Моріс Стронг, видатний канадійський промисловець і фахівець справ занечищеного довкілля, образився, що складено бюджет новозаснованої агенції ОН для справ очищування довкілля — без його відома та що вимагають від нього звідомлювання до централі ОН про всі його заходи на міжнародному грунті.

Президент Чіле старається у Москві дістати кредити й іншу допомогу

Москва. — Президент Чіле Сальвадор Алленде Госсенс прилетів до Москви у минулу середу і на летовищі привітали його всі члени керівної совєтської „тройки": Леонід Брежнєв, Ніколай Підгорний і Алексей Косигін. Він перевів з ними довгу нараду. На бенкеті в його честь Підгорний запевняв соціялістичного чілійського президента, що він „не одинокий у боротьбі проти закордонних монополій" та в стараннях злвідвувати „назадницьку економію". У своїй відповіді Алленде твердив, що Чіле є тепер „мовчазним В'єтнамом" де вправді нема летунського бомбардування і гармадних боїв, проте існує подібна атмосфера, коли „мільйони чілійців відчувають ніже і скрите оточення їх батьківщини". Алленде натякнув цим на той сам ніби ворожий супроти Чіле похід великих американських промислових компаній, що на нього скаржився в минулому тижні у своїй промові на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй. Коли Алленде перевів націоналізацію копалень міді, що були американськими концесіями, впали ціни на мідь, головний експортовий продукт Чіле, і припинились нові американські інвестиції та кредит. Тому Чіле старається тепер за кредити і за технічну допомогу від Москви. Совєтське радіо і телевізія широко пропагандували відвідини Алленде, представляючи його, як борця проти „імперіялістичних монополій."

Дружина президента Філіппін поранена в атентаті — напасника вбили

Маніля. — Якийсь ближче неназваний мужчина середнього віку просунувся на підвищення на церемонії у Маямі, на якій дружина філіппінського президента Фердинанда Маркоса мала роздати нагороди за найбільшу чистоту та прикрашування у містах, — витягнув з рукава ніж і двічі пробив ним пані Маркос. В останній хвилині вона відруховідхилилась і тому удари поцілили тільки рамя і руку. Всеж, після перевезення її до шпиталю треба було зашити рани 75 стібами, а з Стенфордського університету в Каліфорнії викликано до неї професора-спеціяліста хірургії рук. З оточення пані Маркос кинулися на напасника і він встиг зранити ножем в голову одного філіппінського конгресмена та в спину 22-річну секретарку комітету тієї церемонії. Один з поліцаїв, які надбігли, застрілив напасника двома стрілами в спину. З урядових філіппінських кіл виловлено здогад, що той атентат вийшов із кіл реакційної опозиції, яка плянувала вбити одначе президента Маркоса, як його дружину. Висловлено теж переконання, що напасник мав своїх спільників між приявними на тій церемонії, які влегшили йому дістатися аж на естраду. Президент Ніксон вислав депешу із словами співчуття президентові Маркусові і його дружині. — На телевізії схоплено той атентат.

Переговори з комуністами про В'єтнам у Парижі знаходять суперечні коментарі

Париж. — Паризький щоденник „Ль'Орор" приніс вістку, що засекречені „приватні" переговори асистента президента Ніксона Генрі Кіссінджера з в'єтнамськими комуністами про перемир'я і політичне замирення у В'єтнамі зайшли вже так далеко, що визначено навіть день, коли має бути підписаний дотичний договір. Однак водночас інші газети дивляться песимістично на хід і вислід тих переговорів, вказуючи на дуже різкі взаємосуперечні заяви, що їх представники Північного В'єтнаму і В'єтконгу з одного боку та представник Південного В'єтнаму з другого боку виголосили в той самий день, в минулий четвер 8 грудня ц. р. на 169-му з черги засіданні Паризької конференції про В'єтнам. Комуністичні представники знову тарузали Америку, що вона не підписала тексту договору, як його Кіссінджер узгіднив з в'єтнамськими комуністами 17 жовтня ц. р. Знову ж південно-в'єтнамський міністер закордонних справ Тран Ван Лям у пресовому інтерв'ю в Сайгоні твердив, що Північний В'єтнам не хоче ні на крок поступитись з свого становища щодо зберігання надалі на території Південного В'єтнаму свого комуністичного війська, що становить найповажнішу причину, чому Південний В'єтнам ставиться опозиційно супроти того американсько - комуністичного порозуміння. Тран Ван Лям признав, що Г. Кіссінджер і президент Ніксон знають і розуміють становище Південного В'єтнаму в цій справі, і висловив надію, що Кісінджерові вдасться здобути від комуністів поступки в цій і інших справах. Щоб облегшити порозуміння з комуністами Південний В'єтнам погоджується звільнити політичних в'язнів. Кіссінджер наряджувався в минулий четвер 7 грудня з представниками Північного В'єтнаму знову 4 години і продовження їх розмов назначено на п'ятницю. Також наступне засідання Паризької конференції — яке буде 170-те з черги — призначено на четвер 14 грудня ц. р.

ЦЬОГО РОКУ ПОЛІЦІЯ У МЕХІКО сконфіскувала 150 мільйонів пігулок, так зв. „барбітурантів", для заспокоювання нервів. Насправді такі „ліки" є певною мірою наркотиками, їх продукували в Мехіко нелегально й перепачковували до ЗСА. Тепер мехіканська поліція контролює й конфіскує подібні виробництва.

У САН РАФАЕЛІ В КАЛІФОРНІЇ поліція притримала якогось Волтера Гарпера за те, що він ходив до будки й зривав телефонічні апарати, відривав слухавки тощо. Затриманий Гарпер заявив, що він все це робив з помсти, бо за його дружиною „поглядає" один із службовців телефонічної компанії.

Осяги молодого скрипаля-віртуоза Ігоря Шевця

Канадійський англомовний часопис „Оттава Ситизен" з 20 березня ц. р. помістив допис про концерт катедральної музики, який відбувся в Оттаві, Канаді 19 березня 1972-го року. Виконавцями концерту були: органіст і пяніст Карло Гохрайтер з Берліна, скрипаль українець Ігор Швець з Філядельфії та його акомпаніст Джералд Вілкінс. Здавалося, що загально відомий віртуоз як Карль Гохрайтер буде неперевершений, одначе на тому концерті першою особою був наш скрипаль Ігор Швець та його акомпаніст, відігравши сонату ч. 3 Гендля і 5 мелодій Прокоф'єва.

Цей молодий скрипаль — читаємо в часописі — орудує надзвичайно пливучою технікою, володіє великим і чистим тоном так знаменито, що навіть важко це й описати.

Другий англомовний часопис — „Оттава Джорнел" з того самого дня подав, що інтерпретація і високоякісну техніку скрипаля Ігоря Швеця порівняти можна до віртуозів світової слави.

Ігор Швець народився 1947 р. у Західній Німеччині, а відтак переїхав з батьками до Філядельфії в ЗСА, де мешкав аж до 1969 року. Маючи замилування до музики та бувши 7-літнім хлопцем, за порадою Осипа Кібала молодий Ігор почав науку в українського віртуоза і знаменитого педагога проф. Яра Мегасюка. Шостирічна безперервна праця під проводом проф. Мегасюка дала Ігореві можливість здобути першенство в дитячих пописах Філядельфійської метрополії, а в грудні 1960 року він вперше виступив, як молодий соліст славної Філядельфійської симфонічної оркестри. Кілька років пізніше Ігор дістав повну стипендію на навчання в музичній академії у Філядельфії і ту академію успішно закінчив 1968 р. Тоді Ігоря, як випускника музичної академії прийняли до групи найкращих молодих солістів у Філядельфії. 1969 р. Ігор, як соліст, брав участь у музичному фестивалі в Колорадо,а відтак того ж року дістав посаду першого скрипаля в Оттавській камерній оркестрі, де часто виступає, як соліст.

Щоб у канадській англомовній пресі дістати таку високу оцінку, яку отримав Ігор, то дійсно треба бути справжнім мистцем.

Осип Кібала

В СССР відзначають роковини автономії чечено-інгушів

Москва. — Хоч від дати утворення Чечено-Інгушської АССР проминуло щойно 38 років, „Правда" використала дату утворення т. зв. Чеченської автономної области 30 листопада 1922 р., щоб „відзначити" 50-річчя чечено-інгушської автономії. Коментатори вважають, що це не сталося випадково, враховуючи складну і трагічну історію чеченів та інгушів в роки другої світової війни, коли то, як пише Українська Радянська Енциклопедія, „в період культу особи Сталіна на порушення ленінської національної політики Ч.-І. було ліквідовано". Цей сталінський геноцид був натаврований Хрущовим, після чого автономію Чечено-Інгушської АССР відновлено, а чеченам та інгушам, яких насильно було виселено з їхніх батьківщин в 1944 р., дозволено повернутися з Казахстану і Киргизії на рідні землі. Як відомо, у 1944 р. було депортовано також надволжанських німців, калмиків, кримських татар, карачаїв та балкарців. Досі тільки німцям та кримським татарам совєтський режим нездозволяє повертатися у місця, де вони жили перед депортацією. Не зважаючи на стосований геноцид у відношенні окремих національних груп в СССР, зокрема щодо чеченів та інгушів, „Правда" пише про „успішну" і „справедливу" національну політику совєтського режиму, відключаючися до переслідуваних і фізично винищуваних згаданих груп.

ТУРНЕ КУБАНСЬКИХ КОЗАКІВ

Торонто. — У 14 містах Канади вже виступали відомі Кубанські Козаки з Австралії, у неділю 3-го грудня вони виступали в Ст. Кетеринс, 7 грудня будуть у Кіченері, 9-го в Гемілтоні, 10-го в Торонті, 16-го в Оттаві і 17-го грудня в Монтреалі. Подекуди з ними виступають інші мистецькі групи чи одиниці, як тріо „Троянда", Мандолінова оркестра, письменник-гуморист М. Понеділок, танцювальна група „Дунай" та ін. Оркестра під керівництвом Теодора Комаря.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСоюзу

НЕДІЛЯ, 10-го ГРУДНЯ 1972 р.

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, Па. Т-во Дністер, 430 Відд., проводить збірку вкладок за місяць грудень як слідує: в неділю, 10 грудня в год. 1-3 по пол. в домі Тризуба та в суботу, 16 грудня, в год. від 7-9-ої веч. в Укр. Домі при 23-ій та Брави вул. Проситься чл. вирівняти вкладки. — Д-р І. Скальчук, предс., І. Книгницький, секр.

PHOENIXVILLE, Pa. Річні збори В-ва св. ап. Петра і Павла о год. 1-ій по пол. в парохіяльній залі. На порядку нарад: звіти Управи та вибір нової на 1973 р. Проситься чл. прибути та вирівняти вкладки. — И. Фуга, през., В. Лубен, касир, Д. Чук, секр.